

מה:

עין משפט
גו מצוה

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

מסורת הש"ס

כז א מ"י פ"י ה"א
מכילת ה"ב פ' ט
עין פנ תוספ' ח"ט ט'
רנ ט"ז א וק"י ג'
בז ב ג מ"י ט"ז ה'
טו ט"ז ט"ז ט"ז
וקפ"י ה'
יז ד מ"י פ"ה ט"ז
מפשי שני נעטע נטי
ה"י סמג עין ק"ז:

(ב) ממחללין ולא מחללין
כ"ה ני' חוס' כביס' מ'
ד"ה על ח"ן (ז) ולקמן
(ז.א.) (ג) לפל' מד' (ד) מפשי
עין פ"ד מ"ה (ט) (ל) על
מזל (י) ו"ז (יא) ה"ה
(י) ט"ה: סמגור מק"ה
(ב) ז"ל להעשר,

הגהות הב"ח

(א) ג' ולא מק"י להו
זכ"י:

מוסף רש"י

הזהב קונה את הכסף.
הנאק דנר"י וזכ' טעו"ס
דנר"י כסף ומנ' לחרי
והב' משיכת הדיק קונה את
הכסף לצבע הדיק ומחייב
לו זה מק"י דנר"י וזכ'
לח' לו דנר"י הכסף ואינו
יסל לחזור בו (כ"ד ז"ל).
הכסף אינו קונה את
הזהב. שא"ס מן לו דנר"י
הכסף תהיה לא קנה
ירוט"ס שני' לחזור,
דמטבע כסף היו משו"ט,
משום דחרישי ליתמ' כהוא
דנר"י וזכ' א"כ אלא כאלו
ממלנ' ופירוש, ומעות
אין קו"ט עד שיימשיך
המטעלני, אבל משיכת
המטעלני קונה וה"ו אלא
מא' יסל לחזור בו (ש"ס).

אין מטבע נעשה חליפין. אפילו לרז ששת לזה צמי כלי פסל
הכל מטבע כפרסיי משום דדעמיה אזורתא דעבדא דנטל
וא"מ ולרז נחמן דלמר לקמן (דף מו.) דכלי דוקא צמי וכי פליג
ארז ולו ו"ל דמטבע מיקרי ספיר כלי שראו לשקול בו משקלות
ועוד דרזא לתלותו בלאר נמו וכלאו
הכי ז"ל דמקרי כלי דאי לא מקרי
כלי אס כן אמאי נעשה חליפין הלא
אפילו לרז ששת לזה צמי כלי מ"מ
פירא מיהא צמי ומטבע לא מקרי
פירי דלאמר כסומן אפי' למ"ד אין
מטבע כו' מדי דהוה אפירא לרז
נחמן ולקמן (דף מו.) נמי אמרינן
ולמאי דס"ד מטבע מאי כילד ה"ק
ופירי נמי עבדי חליפין ועוד אמר'
לקמן (דף מו.) כגמל למעוטי פירות
זיה למעוטי מטבע אלמא לא מקרי
פירי ואי גס כלי לא הוה אמאי נעשה
חליפין אלא דאי כלי מקרי ו"א
שמשו כלי לפי שיוכל בהוצאה וקוין
כל דכר ואין נראה דלקמן (דף
מו.) משני כפרוטעותו לילכא עליהו
טבעא וכן ממני' דכל המטעלני
קוין זה את זה ומוק לקמן (דף
מו.) אוקא ולימרא אלמא אפילו
היכא שאין יואלץ בהוצאה נעשה
ווקנה בחליפין:
מאי לא בחליפין. וא"מ וכי לא
ידי סופא דהכסף אין קונה
את הזהב ועוד מאי מיימי כתר הכי
ועוד תנא מי אלימא ממתיני' שזאת
הפירא נופה ככר הניא ממתינין
טילת ולימרו (ז) לני
כלורה אלא אמר גאון
הלכה (ז) דהבא פירא
היו ומקרי אפילו בחליפין
ולא בני אבן קרקע אפי'
במתנה. איתמר רב ולי
אמר. אמר מטבע נעשה
חליפין כלומר נתון דני
זה לחבירו בחורת חליפין
קונה כמה דני' וכמה. וחד
אמר אין מטבע נעשה
חליפין. ואקשי עליה נעשה
הזהב קונה את הכסף מאי
אמר חליפין וסי' מטבע
נעשה חליפין ופיקרי לא
בדמים כלומר נתחייב בעל
הכסף לתת לבעל הזהב
דמי זהב. אי הכי אימא
רישא וברייאתא הזהב קונה
את הכסף כיצד סבר דני
ש לא הוה ככ"ה דנר"י
של זהב כיון שפשי זה
דני זהב נקנה הכסף בכל
מקום שהוא אי אמרת
בחליפין היינו דקטני קונה
הכסף כיון רב למטע אלא
אי אמרת בדמים נתחייב
גברא מיבעי ליה למתוא.
ואמר תני הזהב מחייב
דאמר' לעיל ופיקרי רב
כדי לעיל בדמים ומאי
נקנה כסף כל מקום שהוא
הכי קאמר נתחייב המוכר
שהוא המטבע שהתנה לו
שאם אמר לו כספתי
חדשים אין יכול לתת לו
ישינס ואפי' שהישינס
טובים הם מן החדשים
דיכול למיכר ליה לישנן
כעניא לת. ואקשי על
לב פסא דאמר מטבע
נקנה בחליפין סוה הרגן
במשור שיני פי' המור'ך
פירות וכי היה עומד
בגורן ואין בידו מעות
אומר לחבירו יהי פירות
הללו נתונים לך כמתנה

שמה ישהה עליוסו. עד שיספיק להיות לו סלעין מעשר עד
שיגיעו לדמי דינר זכב כשנה שניה שימכור מעשרות שנה הכאה:
אסוקי מסיק להו. שאין משאן ככד שמטע הן: אפי' בפירות על
דינרין מחלוקת. דפירי נמי אמרי לשהוי: סייעו דקטני לא יעשה.
ולא קטני לשון חלול דקדשר ים
חלול לכל דכמים החמירו עליו:
ואין מחללין מנבי ליה. הכי איבעי
ליה למיתי ז"ש ואמרין אין סלעים
מעשר שני ממחללין על דינר וזכ
אי משום כסף שני אי משום דדהבא
פירא הוא דהוי אסוקר דאורייתא ולא
מיפשעי בקדושת מעשר: מטבע נעשה
חליפין. הלא להלפי מטבע דכר
אחר שלא בחורת מקח וממכר אלא
בחורת קין כדרך שקוין כסוד
שהקונה נותן סודר למקנה והוא
מקנה לו הקרקע או המטעלני
במשיכה שהוא מושך הסודר כדכמי
(רות ד) שלף איש נעלו ומן לרעהו
אין מטבע שאע"פ שמינו נתן
לו מעות ולא משום שימנו פירות
יכול לחזור בו (ז) ה"י מילי כשנתנו
בחורת דמי' כדרך מקח וממכר אבל
אס נתן בחורת חליפין כיון שמכר
זה את המעות קונה לו החפץ שלו
ככל מקום שהוא: אין מטבע נעשה
חליפין. כדמפרש רז פפ"א: מ"ע
דמ"ד כו'. הא ליכא למימר דאית
ליה דרז נחמן דלמר לקמן (דף מו.)
אין קוין אלא ככלי דנעלו כמי
דז"כ אלמפלני' כמטענ' ליפלנו ככל
דבר שאינו כלי אלא על כרח ק"ל
דכל המטעלנים נעשין חליפין לקנות
את שכנגדו וכמטענ' לתודיה פליגי:
משום דדעפיה אזורפ"ל. דעמו של
מקנה את החפץ ונטול המטבע
בחליפין אינו סומך אלא על הגזירה
שנו שאין המטבע חשוב אלא ע"י
זורה שני וזורתא עבדא דנטלה
שהמלך פוסלה וגזר לזור זורה
אחרת חלף הוה ליה דכר שאינו
מסויס ושלא ולקמן (ש) ממעטיס
דכר שאינו מסויס מדכמי' נעל:
סוכ' דינר זכב דהוי ליה מטבע:
הסוכ' קונה. משמע מעשיו הכסף
קניו לו כלל מקום שהוא שם ואין
לשון זהב נופל אלא כדבר שהוא
בעין והלפי זה בזה ואי בחורת
דמי' משושך הימנו דינר זכב כ"ה
דינר כסף אין כאן כסף קניו אלא
המושך הזהב נתחייב לו מעות
במשיכה זו והכי איבעי ליה למיתי
הזהב מחייב את הכסף וגורס למושך
למינו כסף: הכי נמי מסתבר.
דבחורת דמי' ולא בחורת חליפין
אזי משום דמשיכת ממכר מפוכשת מן התורה כלקמן (דף מו.) אי משום
דמיקנה רבנן שמה יאמר לו נשרפו חטיף בעליה: פרויבו לקנו. דכיון דמטבע נעשה חליפין מה לי של כסף מה לי של זהב: ועוד
פניא כו'. דשמעינן מינה דלאו בחליפין עסקינן: אלא אי אמר. קונה ואינו קונה דקאמר בחליפין קאמר: ליקני. דהא תנא רישא
הזהב קונה את הכסף דלשמעינן זה מטבע נעשה חליפין: כמו שהתנה עמו: מארינקי חדשה. של מטבע סלעין
חדשים: לישנן כעניא. נרין אזי להניח זמן מרובה וחדשים נוחים לי שלא ישחירו יותר מדאי: אפי' למ"ד אין מטבע נעשה חליפין.
לקנות את שכנגדו: אקניו מיקנו בחליפין. קיין סודר או מטעלני שכנגדו קונה אותו בחליפין מתימן שמכר עבד המטבע החליפין
משכנגדו נקנה (ה) המטבע לצבע הסודר: מירי דהוס אפירות. לרז נחמן כל דבר שאינו כלי קרוי פירא לגבי חליפין ופליגי רז ששת רב
נחמן לקמן (דף מו.) כשמעתין דלמר רז נחמן נעל דוקא כמי' שהיא כלי ולא שום דבר שאינו כלי עושה חליפין ומודה הוא שכל
דבר שכנגד הכלי נקנה בחליפי הכלי דכמי (רות ד) לקיים כל דבר. אלמא אע"ג דפירי לא עבדי חליפין לקנות שכנגדו נקנה הוא
בחליפין של כלי מתימן בעל הפירות את הכלי נקנו פירות לצבע הכלי: ואין בינו מעו"ס. ורואה לחלל מעשר שלו (ה) הערסין כפדיונו
חלל על ידי מקח וממכר שמוכרו לאיש אחר כדי שלא יתחייב חומש דכמי' (ויקרא ט) אס גאל יגאל איש מעשרו חמישימו
יוסף ממעשרו ומה הלוקח מעשר שני של אחרים: אומר לאכדו. שהוא אוהבו ויודע בו שאינו עושה אלא להימטר בו חומש:
הרי פירות הללו. של מעשר שני: כסוים לך כמספה. ומכיון שנקאן זה כמתנה נעשה הראשון נכרי אללס ויכול לפדותם בלא חומש:
וחזר

(א) פלי' ז"ל ליה לל. (ב)
כ"כ ה"ש' בסמ' התמר' אל.